



# CORONAVIRUS CRISIS CHECKLIST

## VOOR NEDERLANDSE PENSIOENFONDSEN

Eerste versie: 30 maart 2020

Geüpdatet: 7 april 2020

### Kritische beslissingen

Het coronavirus houdt de wereld in zijn greep. Bestuurders en risico-managers staan onder hoogspanning om het juiste te doen voor hun deelnemers, maar ook voor hun eigen organisatie en partners.

Je werkt onder uitzonderlijke omstandigheden en onder grote druk. Des te belangrijker is het om te zorgen dat je beslissingen op de juiste manier blijft nemen.

Deze Coronavirus Crisis Checklist bevat daarvoor noodzakelijke checks op een vijftal vlakken: je eigen organisatie, deelnemers en werkgevers, je uitbestedingspartners, de markten en je toekomstbestendige strategie. Gebruik hem om, ook nu, de juiste dingen te blijven doen.

Natuurlijk ondersteunen wij je ook graag bij deze besluiten met analyses en andere inzichten. Neem dus contact met ons op als je vragen hebt.

## WAT MOET JE CHECKEN?

1. De eigen pensioenfonds-organisatie

2. De belanghebbenden

3. De uitbestedingspartners

4. De financiële markten

5. De toekomstbestendige strategie

### 1. De eigen pensioenfonds-organisatie

**Maatregelen voor veilig werken:** zorg dat de medewerkers van het pensioenfonds veilig kunnen werken vanaf huis of indien nodig vanuit kantoor of een backup-locatie. Belangrijk dat de verspreiding van het coronavirus wordt voorkomen. Essentieel is dat alle maatregelen (conform RIVM en eventuele aanvulling) duidelijk gecommuniceerd zijn binnen de organisatie.

**Communicatie en systemen:** zorgdragen dat alle systemen en documentatie toegankelijk zijn in een beveiligde omgeving. Tevens essentieel dat alle medewerkers kunnen blijven communiceren via chat, e-mail, telefoon en/of videoconferentie. Extra ondersteuning is nodig voor werknemers die geen laptop hebben of die niet beschikken over voldoende thuiswerkfaciliteiten.

**Vergaderen en besluiten:** zorgdragen dat het bestuur en belangrijke commissies blijven functioneren en regelmatig met elkaar in contact staan zodat alle partijen geïnformeerd zijn, de juiste oordeelsvorming tot stand komt en besluiten genomen worden. Jouw crisisplan en bedrijfscontinuïteitsplan vormen vaak al een goede handleiding voor het handelen. Gebruik het!

**Definiëren van jouw vitale processen:** bepaal welke processen vitaal zijn om te voorkomen dat het pensioenfonds en zijn belanghebbenden in de problemen komen. De drie meest genoemde vitale processen zijn het verrichten van de pensioenuitkeringen aan deelnemers, het innen van de pensioenpremies en het liquiditeitenbeheer & overlay management.

**Persoonlijke aandacht:** besteed voldoende aandacht aan jouw eigen medewerkers aangezien zij ook in privé-omstandigheden door het coronavirus geraakt worden. Dit zorgt voor stress en mogelijk zijn werknemers onvoldoende in staat alle taken en verantwoordelijkheden op dagelijkse basis uit te voeren. Zorg voor voldoende ondersteuning voor jouw mensen.

## 2. De belanghebbenden

**Begrijp jouw belanghebbenden:** werknemers, arbeidsongeschikte deelnemers, premievrije deelnemers, nabestaanden, gepensioneerden en de aangesloten werkgever(s) of deelnemers uit de beroepsgroep worden allemaal geraakt door het coronavirus. Begrijp wat je belanghebbenden bezighoudt, welke informatie jij moet verstrekken en waar jij kunt ontzorgen.

**Werkgevers:** inventariseer in welke mate jouw aangesloten werkgever(s) of deelnemers in de beroepsgroep worden geraakt. Dit verschilt sterk per sector. Wees op de hoogte van de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) voor je werkgevers en deelnemers. Vul aan met passende maatregelen zoals uitstel van de gebruikelijke termijn voor premiebetaling.

**Deelnemers:** jouw deelnemers zullen allerlei vragen hebben over het effect van de coronavirus-pandemie op de pensioenen. Denk aan de impact op de premie, de financiële positie, indexatie, kortingen en de dekking van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. Zorg dat jouw website hier aandacht aan besteedt en dat je helpdesk hierop is ingericht.

**Uitkeringsgerechtigde deelnemers:** gepensioneerden, nabestaanden en arbeidsongeschikte deelnemers die een pensioenuitkering ontvangen maken zich mogelijk extra zorgen over de continuïteit van deze uitkering. Besteed in de communicatie zowel aandacht aan de korte termijn als de eventuele lange termijn effecten op de pensioenuitkering.

**Persoonlijke aandacht:** ook aan jouw deelnemers kunt je extra aandacht besteden. Denk aan een videoboodschap van de voorzitter op de website van het pensioenfonds. Ook een ingesproken boodschap die deelnemers eerst horen via de telefonische helpdesk is een mogelijkheid. Deelnemers zijn geholpen met een duidelijke vraag & antwoord sectie.

### 3. De uitbestedingspartners

**Breng eerst in kaart:** een pensioenfonds werkt met diverse uitbestedingspartners voor communicatie, administratie, vermogensbeheer, advies en andere diensten. Sommige uitbestedingspartners spreek je dagelijks, andere mogelijk veel minder frequent. Dit is het moment om contact op te nemen met al jouw uitbestedingspartners om de continuïteit te toetsen.

**Jouw vitale processen (premie):** waarborg dat jouw pensioenadministrateur of uitvoeringsorganisatie de bedrijfsmatige processen kan continuëren. Vraag naar eventuele risico's en spreek af om frequent geïnformeerd te blijven. Belangrijk is dat je partner in staat is om de premies te innen bij de aangesloten werkgevers en dat zij maatwerk kunnen leveren voor uitstel.

**Jouw vitale processen (uitkering):** waarborg dat je financiële administrateur of uitvoeringsorganisatie de bedrijfsmatige processen kan continuëren. Vraag naar eventuele risico's en spreek af om frequent geïnformeerd te blijven. Belangrijk is dat jouw partner in staat is om de maandelijkse pensioenuitkeringen aan alle deelnemers te blijven betalen.

**Jouw vitale processen (liquiditeitenbeheer en overlay management):**

waarborg dat je treasury manager (t.b.v. cash & collateral) en de overlay manager de benodigde dagelijkse processen voor het vermogensbeheer kunnen continueren. Spreek af dat jij direct wordt geïnformeerd bij eventuele problemen. Dagelijkse onderpanduitwisseling en liquiditeitenbeheer zijn nu cruciaal.

**Blijf monitoren:** jouw uitbestedingspartners hanteren bedrijfscontinuïteitsplannen. Echter, een pandemie is nieuw voor vrijwel iedere organisatie. Wees bekend met de maatregelen die zij implementeren. Nieuwe maatregelen in Nederland of lockdowns in andere landen (bijvoorbeeld India) kunnen de processen van deze bedrijven op een later moment alsnog raken.

## 4. De financiële markten

**Ongeëvenaarde turbulente tijden:** de verspreiding van het coronavirus heeft een majeure impact op de wereldwijde aanbodketens en leidt via lockdowns tot een enorme vraaguitval. Dit raakt bedrijven en werkgelegenheid. Onze economische motor komt deels tot stilstand. Financiële markten ervaren grote kapitaalstromen, koersvallen en vlucht naar veiligheid.

**Steunpakketten:** overheden en centrale banken wereldwijd komen tot nieuwe steunpakketten die de omvang van de kredietcrisis doen overtreffen. Dit heeft gevolgen voor liquiditeit, rentestanden, kwantitatieve verruiming, schuldniveaus van landen, bedrijven en huishoudens. Ook zet het de solidariteit tussen regio's onder druk. Europa wordt getest als unie.

**Onvoorspelbaarheid:** onze economie en financiële markten worden gedreven door de gedragingen van 8 miljard mensen wereldwijd. Dit is een ongelooflijk complex proces dat fundamenteel onzeker is. Financiële markten laten zich daarom niet voorspellen. In turbulente tijden als deze neemt de onzekerheid alleen maar toe. Markten blijven onvoorspelbaar.

**Acteren in onzekere omstandigheden:** bewaar de rust en laat angst niet de overhand nemen. Neem afstand, probeer emoties even los te laten en maak geïnformeerde beslissingen. Dat wil zeggen: beslis op basis van feiten en de actuele stand van zaken. Laat voorspellingen en modellen los en werk met uiteenlopende mogelijke toekomstscenario's. Scenariodenken biedt uitkomst!

**Ga de strijd aan met je overtuigingen:** je moet besluiten over herbalancering van de beleggingsportefeuille of het bijsturen van de afdekking van financiële risico's. Zodra een uitgewerkt voorstel ter besluitvorming op tafel ligt, neem dan even een extra moment de tijd. Heb jij als bestuur of beleggingscommissie al een *devil's advocate* of *pre-mortem* toegepast?

## 5. De toekomstbestendige strategie

**Balansrisicomanagement:** jouw pensioenfonds heeft een risicohouding vastgesteld en een gediversifieerd beleggingsbeleid bepaald dat hierop is afgestemd. Laat in onzekere tijden je beleid niet los, maar evalueer het wel. Heeft de destijds ontworpen beleggingsstrategie en het beleid voor afdekking van financiële risico's wel rekening gehouden met extreme omstandigheden?

**Herbalancering:** door de dalingen van aandelen, overige zakelijke waarden, rentestanden en inflatieniveaus gaan de portefeuille-allocatie en risico-afdekkingen afwijken. Het fonds doorbreekt mogelijk de vooraf gedefinieerde bandbreedtes. Overweeg om jouw acties te spreiden vanwege de hoge volatiliteit en de lage liquiditeit. Dit voorkomt spijt achteraf (ten aanzien van een ongunstig gekozen handelsmoment) en verlaagt mogelijk de transactiekosten vanwege lagere volumes. Maak bewuste keuzes.

**Krediet- en tegenpartijrisico:** in tijden van stress kunnen bedrijven en financiële instellingen omvallen. Het is raadzaam om na te gaan waar je vanuit het vermogensbeheer krediet- en tegenpartijrisico loopt. Om je kredietrisico op jouw bancaire derivaten-tegenpartijen te mitigeren is het essentieel dat het dagelijks proces van onderpanduitwisseling blijft functioneren.

**Liquiditeitsrisico:** in tijden van stress en verhoogde volatiliteit neemt het volume van onderpanduitwisseling toe. Zorg dat je continu blijft beschikken over een directe buffer met liquiditeiten en geschikt onderpand (kasgeld en/of staatsobligaties). Spreid over meerdere geldmarktfondsen en oormerk een deel van je portefeuille om liquiditeiten aan te vullen via verkoop of repo.

**Tot slot:** met de gevleugelde uitspraak 'never waste a good crisis' wordt bedoeld dat turbulente tijden ook nieuwe kansen bieden. Een lockdown is een periode van bezinning voor velen, met meer tijd met de familie, positieve effecten voor ons klimaat, herverdelingseffecten tussen groepen en wellicht ook nieuwe beleggingskansen.

**“Bewaar met elkaar de rust.**

**Laat angst niet de overhand nemen.**

**Neem een beetje afstand en probeer**

**geïnformeerde beslissingen te nemen.**

**Op basis van feiten, over de actuele stand van zaken**

**binnen het fonds en op de financiële markten”**

Harold Naus, CEO Cardano Nederland